

Világ eszperantistái (az Interneten), egyesüljeteek!

Digitális titkárnő eszperantó nyelven

A hazai eszperantisták egyik centrumában, Kispesten három szervezet található egy családi házban lévő irodában:

a Kulturális Eszperantó Szövetség, az Eszperantó Alapítvány és a LINGVO Szolgáltató Iroda.

Állandó kapcsolatot tartanak fenn a hazai eszperantistákkal, és – főként faxmodemjeik segítségével – folyamatosan cserélnék információkat a külföldi társszervezetekkel is.

Igazából azért érdemes megismerni az eszperantisták számítógépes rendszerével, valamint felhasználói gyakorlatával, mert olyan, évek alatt fokozatosan felépített helyi hálózatról van szó, amellyel az átlag hardverek képességeit szokatlanul jó hatásokkal használják ki. Tény, hogy nem dolgoznak hatalmas adatbázisokkal, gépeiken nem futtatnak különösen számításgépes grafikus vagy CAD programokat – de munkájuk minden területén használják a PC-eket. Kiadványaikat maguk írják és tördelik, s az anyaggyűjtésnél mindennapos gyakorlat a nemzetközi elektronikus kommunikációs lehetőségek igénybevétele.

Mindehhez nem használnak Pentiumot – korlátozott anyagi lehetőségeik miatt szó sem lehet arról, hogy a legfrissebb hardverberendezéseket vásárolják – viszont a legkorszerűbb szolgáltatások elérésére kívánják alkalmazni számítógépeiket. Alapelvük az indulástól kezdve az, hogy pontosan körülírt feladathoz kell választani a hardvert és a szoftvert. És a feladatok nem attól oldódnak meg, hogy megvásároljuk a csúcstechnikát...

Amikor Ludwig Zamenhof, a lengyel szemorvos 1887-ben megalkotta az eszperantó nyelv alapjait, nem titkoltan az emberek közötti kommunikáció megkönnyítését tűzte ki célul. Akkor még senki sem gondolta volna, hogy száz évvel később elektronikus formában is leveleznek majd az eszperantisták. A magyar szervezet tagjai naponta 6-7 levelet váltanak az Interneten keresztül, a címzettek a világ legkülönbözőbb pontjain élnek.

Minimálkonfiguráció

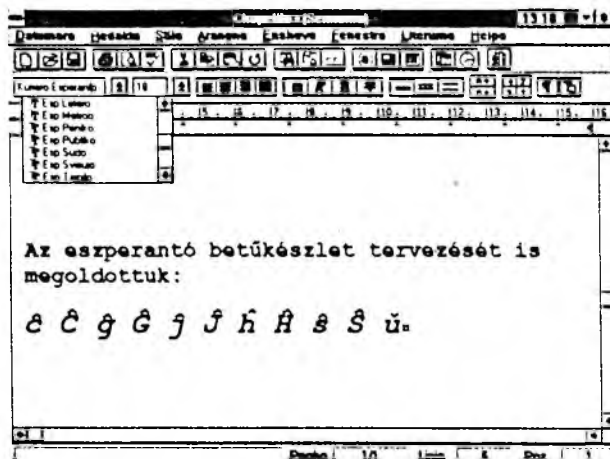
(Minimuma konfiguráció)

Az iroda hardverparkja fokozatosan bővült, kezdetben (a nyolcvanas évek végéig) csak XT-ik voltak.

Ezeket bővítették a számítógéphez értő eszperantisták tanácsai alapján, többnyire kártyánként, részegysé-

készítéséhez – volt szükségük a számítógépekre. Eleinte gondot jelentett a speciális ékezetes eszperantó karakterek megjelenítése, hiszen azok sajnos sem az ASCII-ben, sem a nemzeti kódlapok betűkészleteiben nem szerepelnek – de a kispesti irodában három éve olyan sikeresen

oldották meg a problémát, hogy az általuk létrehozott kódkiosztás egyfajta szabvánnyá vált az eszperantó világában. Ez az automatikus ASCII-ANSI konvertálás sikeresen működik még az olyan különleges, saját kódrendszert használó programok esetében is, mint a windowsos Ventura.

1. ábra.

genként. A fejlesztéseknél először a feladatot fogalmazták meg, s csak azt követte a meggondolt beruházás. Bár gépparkjuk nem sorolható a legkorszerűbbek közé, megfelelő munkaszervezéssel meglepően jól használható csillag elrendezésű helyi hálózatuk.

Mint a legtöbb hasonló formációnál, elsőként náluk is a kiadványszerkesztéshez – szórólapok, plakátok, reklámok, felhívások, könyvek, tankönyvek, kézikönyvek stb.

És hogy a Windows még barátságosabb legyen, egy német eszperantista programozó cég kifejlesztett egy, a WinWord és a Ventura előnyeit egyesítő szövegszerkesztő-tördelő programot. Az oldaltervezésnél többtucatnyi, a nyelv speciális karaktereit is tartalmazó TrueType és PFB betűcsomag közül választhatnak (1. ábra). A kispesti irodában ezzel a programmal szerkesztik az *Eventoj* című nemzetközi hírmagazint, amely kéthetente a világ több mint

ötven országába jut el – többnyire elektronikus úton. Egyébként az eszperantisták nem erőltetik a Windows használatát: a szövegbevitelre szolgáló gépekre nem, csak a 386-os tördelőgépre és a kiszolgálóra telepítették a grafikus operációs rendszert. Éppen ezért a karakteres szövegszerkesztőkből érkező dokumentumokat át kell alakítani, mielőtt a speciális eszperantó betűket használó tördelőprogramba töltenék azokat. Erre saját fejlesztésű programot készítettek; ugyancsak konvertálóprogramot használnak az üzenetek, illetve az *Eventoj* Internetre töltésekor is.

A kiadványszerkesztési feladatokat fázisokra bontották, és ezeknek megfelelően építették ki az egyes munkahelyeket. Szövegbevitelre két, terminál üzemmódban működtetett, 1 megabájt RAM-ot és 40 megabájtos mereviemezt tartalmazó 286-os gépet használnak, amelyek a 4 megabájtos memóriával és 330 megabájtos mereviemez-meghajtóval ellátott, 40 megahertzes 486-os kiszolgálóhoz kapcsolódnak. A kiadványokat egy 40 megahertzes 386-oson tördelik. Két nyomtató látja el az iroda levelezési és nyomdai előkészítési feladatait: a 24 tűs Star LC-2410-est boríték- és etikettnyomatásra, a HP LaserJet 3-ast pedig a nyomdai sokszorosításra szánt eredetiek elkészítésére használják. Igaz, ezzel az eljárással csakis a szöveges részek jó minőségű előkészítése oldható meg, a folyóirat fényképei a nyomdában kerülnek a kihagyott helyekre.

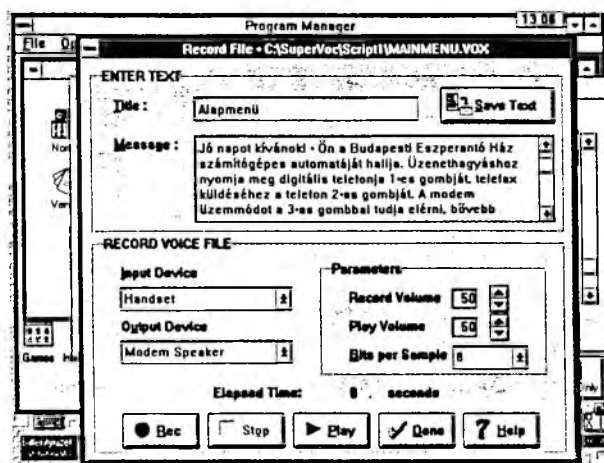
Távnyomatás (Teleprintado)
Magyarországon összesen 21 Eszperantó Egyesület működik, és mivel a legtöbb helyen ennél szerényebb hardverparkkal rendelkeznek, egyre gyakrabban fordul elő, hogy a helyi kiadványokat vidéken készítik elő, a nyomdai munkákat pedig Budapesten végzik. A szövetségnek ugyanis nincs anyagi lehetősége arra, hogy minden irodájába jó minőségű PostScript-nyomtatókat szerezzen be – azt azonban hamar felismerték, hogy a PC és a nyomtató közötti kábel „meghosszabbítható”. Így például a soproni szövetségben

készül az Ifjúsági Szövetség tájékoztatója, ennek készre tördelt oldalai modemen keresztül, egy PRN állományban érkeznek Kiszpestre, ahol a HP LaserJeten 300 dpi-s felbontással kinyomtatják a nyomdai eredetit, majd átküldik a kiadványt sokszorosításra a nyomdába. Ugyanilyen

modemes kapcsolatot tartanak fenn a Magyarországi Eszperantó Szövetség Andrassy úti központjával is.

Adatbázisok (Datumbazoj)

Korábban szinte kizárólag nyomtatott kiadványok segítségével cseréltek információkat a világ eszperantistái. Mára oly sok anyag jelent meg, hogy a bennük fellelhető témaköröket csak adatbázisba rendezve lehet kezelni. Jelenleg egy nemzetközi munkacsoport (egy-egy magyar, spanyol és katalán egyetemi tanár) dolgozza fel a világon 1987 óta megjelent eszperantó folyóiratok tartalmát – e cikk készítésének idején 105 ország 8735 kiadványa volt az adatbázisban. A kispesti irodában természetesen bármikor előhívható ez az adatbázis, amelyet az Interneten keresztül rendszeresen frissítenek. A hazai eszperantisták felépítettek egy másik adatbázist is: a Pasporto Servóban 60 ország 970 eszperantistájának a neve és a címe szerepel, ők azok, akik ingyenesen látják vendégül a szövetség tagjait. A harmadik nagy adatbázisból a világ 3000 specialistájának név- és címjegyzéke hívható elő, tőlük a megadott témakörökben kérhető „nyelvbaráti” (ingyenes szakmai) segítség. Nevük mellett ma már egyre gyakrabban tüntetik fel elektronikus levelezési címüket is – az eszperantisták körében ugyancsak hódít az Internet. A világhálózatot rendszeresen használják az *Eventoj* hirmagazin szerkesztői is. Évente több mint 300

2. ábra.

eszperantó rendezvény van, amelyeknek listáját havonta közli a hazai lap; ezek helyéről és idejéről szintén az Internetről szereznek információkat. Szintén a világhálózatról töltenek le ismertetéseket a legújabb eszperantó nyelvű CD-kről, miáltal a világ eszperantistái szinte a megjelenéssel egy időben értesülhetnek az őket érdeklő multimedia kiadványokról.

Saját faxbank (Propra faksbanko)
Érdekes előrelépést hozott az iroda egyik legújabb beruházása, egy 14 400 bit/másodperces átviteli sebességű, Phoebe típusú belső faxmodem, amelyhez a több díjat kiérdemelt SuperVoice szoftvercsomagot is megkapták. Ez a program pontosan azokat a szolgáltatásokat kínálja, amelyekre egy ilyen információs központnak szüksége lehet. Afféle digitális titkárnó: a hagyományos faxolás és adatátvitel mellett üzenet rögzítésként is használható, sőt a digitális telefonközpontokéhoz hasonló szolgáltatás-csomagja révén személyre szóló üzenet rögzítésként és faxbankként is használható (2. ábra). Nemsokára a Pasporta Servo adatbázisából a telefonáló saját maga hívhatja le faxkészülékére az adatbankból kiválasztott faxoldalakat. Így például megkaphatja a legfrissebb adatokat arról, hogy a kiválasztott városban talál-e olyan eszperantistát, akinél ingyen megszállhat.

Guttray László